

Muovin jätteeksi luokittelun päättymisen ja vaikutukset kierrätykseen

Kiertotalouden kirittäjät –webinaari

29.9.2021

Jani Salminen, Petra Rinne, Sami Alt,
Päivi Fjäder ja Topi Turunen

Lyhyesti jätteeksi luokittelun päättämisestä sääntelymekanismina

- Jätteeksi luokittelun päättyminen (End-of-Waste) on menettely, jolla määritellään ehdot (ns. arviointiperusteet), joiden täyttyessä jokin tietty jäte tai jätevirta lakkaa olemasta jätettä ja voi palata markkinoille tuotteena läpikäytyään hyödyntämistoimen
- Voi tapahtua EU-tasolla > **kansallisesti** > tapauskohtaisesti
- Sitoo kaikkia jäsenvaltiota > **sitoo kaikkia toiminnanharjoittajia Suomessa, muttei muita jäsenmaita** > koskee vain yhtä toimipaikkaa/laitosta (ei muita)
- Komissio kehotti v. 2017 jäsenvaltioita etenemään kansallisten EoW-asetusten valmistelussa – unioninlaajuisten asetusten antaminen osoittautunut hankalaksi
- Suomessa ensimmäinen kansallinen EoW-asetusluonnos, jonka lausuntopalautetta työstetään parhaillaan, koskee betonijätettä.

Asetusvalmistelun tausta, aikataulu ja työnjako

- Kansallisia EoW-asetuksia valmistellaan jätevirroille, jotka ovat määrällisesti merkittäviä, joita syntyy tai käsitellään useissa toimipaikoissa ja joille lähtökohtaisesti on markkinat ja kysyntää (= aito tarve)
- SYKE ja VTT laativat, mainitussa järjestyksessä, esiselvitykset mekaanisen ja kemiallisen muovinkierrätyksen tilasta Suomessa ja jätteen luokittelun päättämisen mahdollisuuksista ja tarpeesta kansallisesti
- Muovia kierrätetään mekaanisesti eri puolilla Suomea jo nyt ja tarve yhteisille pelisäännöille nähtiin myös uusiomuoviraaka-aineen arvoketjun toimijoiden piirissä – muistio suositteli asetusvalmisteluun ryhtymistä
- Muovin ympärillä tapahtuu – asetus tukisi myös muovitiekartan tavoitteita
- Asetusvalmistelu vuoden 2021 aikana; YM vastaa asetuksesta kokonaisuudessaan ja etenkin asetustekstin juridisesta sisällöstä, SYKE vastaa asiantuntijavalmistelusta ja teknisluonteisista kysymyksistä sekä kv- ja rajapintatarkasteluista (jäte-tuote-kemikaalilainsäädännöt)

Asetusvalmistelun tavoitteet perusteluineen

- Määrittää ehdot sille, milloin mekaanisesti kierrätetty muovijäte lakkaa olemasta jätettä
 - Kaikille toimijoille yhteiset pelisäännöt (yhdenvertaisuus)
 - Ns. harmaalla alueella toimiminen – jätteeksi luokittelu päättyy epävirallisesti
 - Tapauskohtaisten päätösten eroavaisuudet ja hankaluus määritellä arviointiperusteiden sisältövaatimuksia
 - Läpinäkyvyys – perusteet on kirjattu ja ne ovat kaikkien tiedossa
 - Vuorovaikutteisuus – tavoitteena on toimiva, tasapainoinen, tarkoituksenmukainen ja oikeasuhtainen asetukset ja se voi syntyä vain oikeellisen tiedon ja vuorovaikutuksen kautta
 - Kuuleminen – valmistelijat vs. toiminnanharjoittajat sekä toiminnanharjoittajat vs. toiminnanharjoittajat
 - Asetusvalmistelu tarkoittaa oikeellisten tietojen keräämistä (niiden tulee olla saatavilla), käsittelyä ja niiden punnintaa ja juridiset vaatimukset täyttävän asetustekstin laatimista tältä pohjalta

Asetuksen sisältövaatimukset

- Jätedirektiivi määrittää EoW-säädösten sisällön ”vähimmäisvaatimukset”
- Sallitut syöttöpanokset
- Hyödyntämistoimen eli jätteen käsittelyn (kaikki vaiheet) vaatimukset
- Sallitut ja todelliset käyttötarkoitukset (tekninen kelpoisuus, tuotestandardit ja niiden vaatimukset)
- Ympäristö- ja terveysriskien tunnistaminen, arviointi ja hallinta uudessa käyttötarkoituksessa (raja-arvot, puhtausvaatimukset)
- = Käytännössä laadunvarmistuksen vaatimukset
- Huom! Asetuksessa säädetään siitä, milloin jäte lakkaa olemasta jätettä. Asetuksessa ei säädetä vaatimuksia tuotteelle, joka on tuotelainsäädännön asia ja ne koskevat tuotteita riippumatta siitä, ovatko ne jäteperäisiä vai eivät.
 - Asiat, jäteluonteesta johtuvia seikkoja, joita tuotelainsäädäntö ei huomioi, koskevat seikat on huomioitava EoW-sääntelyssä

Valmistelun edistyminen ja tämänhetkisiä ehdotuksia

- Sallittuja syöttöpanoksia (muovijätteitä) tarkastellaan syntyhistoriansa perusteella – ei muovilajeittain
 - Erilliskerätyt/syntypaikkalajitellut muovijätteet kotitalouksista, kaupasta, teollisuudesta, maataloudesta
 - Rakentamista (ja purkamisesta) peräisin olevat muovijätteet
- Hyödyntämistoimi
 - Esikäsittely (lajittelu), käsittely, uusiomuoviraaka-aineen valmistus
 - Otettava huomioon tilanne, jossa esikäsittely, käsittely ja uusiomuoviraaka-aineen valmistus tapahtuvat eri toimipaikoilla
 - Jätteen luokittelu päättyy, kun muovijätteestä on valmistettu uusiomuoviraaka-ainetta, jonka kelpoisuus on osoitettu
- Hyödyntämistoimesta saadun uusiomuoviraaka-aineen laatuvaatimukset
 - Muovilaji-/polymeerikoostumuksen puhtausvaatimukset (tekninen kelpoisuus)

Toiminnanharjoittajilta on saatu seuraavia tietoja

- Hyödyntämistoimen käytännön toteutus toimipaikoilla
- Laadunvarmistuksen nykykäytännöt
- Uusiomuoviraaka-aineen käyttötarkoitukset
- Uusiomuoviraaka-aineen laatu (osittain)
- Meneillään olevat selvitykset: Uusiomuoviraaka-aineen sallittujen käyttötarkoitusten määrittely; muoviraaka-aineita ja –tuotteita koskevat standardit ja niiden sisällöt suhteessa uusiomuoviraaka-aineisiin

Seuraava sidosryhmätilaisuus

- Pidetään Teamsin välityksellä pe 15.10. klo 9-11; ilmoittautuminen Petra Rinteelle (@syke.fi)
- Asialistalla 1. luonnos asetustekstiksi
- Sallittujen käyttötarkoitusten määrittely muutamien vaihtoehtojen pohjalta

Kiitos!

Hanketta koskevat yhteydenotot

Petra Rinne tai Jani Salminen

etunimi.sukunimi@syke.fi

Haitalliset aineet –ryhmä, Kulutuksen ja tuotannon keskus

Suomen ympäristökeskus

